

*Οφμανν (Historia Catechismi Russorum) κατά λάθος ἀποδίδει τὰς ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ Νεκταρίου ὑπὲρ Νικουσίου εὐχὰς ἕξ ἐπαινοῦς εἰς τὸν Μογίλαν (Nectarius ipse summis laudadibus totlit Mogilam . . .)

Ἐκ τῆς μνημονευθείσης ἐγκυκλίου δηλοῦται, ὅτι ὁ Νικουσίος τῶντι ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ συγγράμματος. «Ὁ σοφώτατος οὐχ ἤττον δὲ καὶ θεοσεβέστατος καὶ ὀρθοδόξοτατος Ἑρμηνεύς τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ Δυτικοῦ κράτους τῶν Αὐτοκρατόρων, κύριος Παναγιώτης, οἶα τοῦ ἡμετέρου τῶν Γραικῶν γένους ἐς ἄκρον ζηλωτής, καὶ τοῦ ὀρθοδόξου ἡμῶν δόγματος διάπυρος ὑπερασπιστής, πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ μεγαλοπρεπέσιν ἔργοις, καὶ τοῦργου τούτου γενέσθαι προστάτης οὐκ ὤκνησε, τοῦ τύπου δηλαδὴ καὶ κατὰ τὴν ἡμῶν τε καὶ τῶν λατίνων φωνῆν (καίπερ πολιτικαῖς φροντίσιν ὅσαι ὥραι ἐνειλούμενος) οἰκείοις ἀναλώμασι ταύτην ἔκδοῦναι». — Ὁ Βρετὸς (Κατάλογος Νεοελλ. Φιλολ. Α' σελ. 34) καταγράφει ὑπ' ἀριθμὸν 404 τὴν ἔκδοσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Ὁμολογία τῆς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ. Ἔτει αχξβ'. Νοεμβρίου ἡ.» προσθέμενος, ὅτι «ἐτυπώθη ἐν τῇ πατριαρχικῇ τυπογραφίᾳ». Ἀμέσως δὲ κατωτέρω ὁ αὐτὸς καταγράφει ὑπ' ἀριθμὸν 402 τὴν ἐν Ὀλλανδίᾳ ἔκδοσιν «Κατήχησις τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολικῆς ἐκ τῆς Ῥωσικῆς διαλέκτου μεταφρασθεῖσα εἰς κοινὴν παρὰ Παναγιώτου τοῦ Διερμηνέως τῆς Ὑψηλῆς Πύλγος κλπ. Ἐν Λουγδούνῳ (τῆς Ὀλλανδίας) 1662». «Ὅτι ὁ Κ. Βρετὸς ἠπατήθη εἰς τὴν πρώτην καταγραφὴν τῆς ἐκδόσεως εὐκόλως καταδεικνύεται α) τυπογραφίῳ ἑλληνικῶν δὲν ὑπῆρχε τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει β) ὁ τίτλος εἶνε ἀντιγραφὴ τοῦ προτασσομένου τῆς ἐγκυκλίου ψευδοτίτλου, εἰς ὃν προσετέθησαν τὰ ἐν τέλει τοῦ γράμματος τοῦ Νεκταρίου, «Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ ἔτει αχξβ' Νοεμβρίου κ'». Πιθανῶς ἔχων ἀνά χειρας δύο ἀντίτυπα ἐκ τοῦ ἑνὸς τῶν ὁμοίων ἔλειπε τὸ προμετώπιον ἐνόμισεν ὡς διαφόρε ἐκδόσεις, καὶ μὴ ἐπισταμένως ἐπιθεωρήσας κατέγραψε τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔκδοθὲν, τὸ δὲ δεύτερον ἐν Ὀλλανδίᾳ.

Ἄλλὰ καὶ ὁ δεύτερος τίτλος δὲν μᾶς φαίνεται ἀκριβῆς α) διότι δὲν εἶνε γνωστὸν ἂν ὁ εἰς ἔκδοσιν τῆς Ὁμολογίας συνδραμῶν Νικουσίος εἶνε ταυτοχρόνως καὶ μεταφραστῆς πιθανῶς ὁ τίτλος ἦτο μακρότερος καὶ χάριν συντομίας ἀφηρέθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Βρετοῦ τὰ ἐλλείποντα β) οἱ Κίμμελ, Αἰνέκιος, Ὁφμανν καὶ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ἐν Ἀμστελδάμῳ καὶ οὐχὶ ἐν Λουγδούνῳ τῆς Ὀλλανδίας ἐξεδόθη δαπάνῃ τοῦ Νικουσίου ἢ Κατήχησις τοῦ Μογίλα, ἧτις ἀνετυπώθη ἀπαραλλάκτως ἐν Λειψία τῷ 1695 ὑπὸ Λαυρεντίου Νορμάννου, καὶ ἐν Βρατισλαβία τῷ 1751 ὑπὸ Καρόλου Ὁφμάννου, προσθέντος καὶ τὴν Γερμανικὴν μετάφρασιν τοῦ Φριτζίου.

Ἄλούσιος Γραδενίγος (1).

Ἐγεννήθη ἐν Κρήτῃ, καὶ ἐξεπαιδεύθη ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου, μετὰ τὴν

(1) Ἀντώνιος Γραδενίγος, πιθανῶς ἀδελφὸς τοῦ Ἀλούσιου ἐδίδαξε τῷ 1630 εἰς τὸ ἐν Βενετιᾷ ἑλληνικὸν σχολεῖον. (Veludo, Colonia Graeca in Venezia).